

Prisluhnite nam!

Februar 2013 * leto 1, št. 2

Glasilo Pastorale gluhih in naglušnih Slovenije

UVODNA BESEDA

Kako močno potrebujemo postni čas!..... 3

POSTNI CAS

Pepelnična sreda 4

Pomen postnega časa..... 4

Post..... 5

Cvetna nedelja 6

Velikonočno tridnevje 6

AKTUALNO

Razlika med romanjem in izletom..... 8

PREJELI SMO

Moji prvi koraki v svet gluhih in naglušnih..... 9

Moj odnos do gluhih oseb 10

Naša gostja..... 11

Barjančki »prepevamo« tudi v slovenskem znakovnem jeziku 14

SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK

Kako se pokrižamo v znakovnem jeziku? 15

Slovar slovenskega znakovnega jezika v pisni obliki na internetu..... 16

Molitev Zdrava Marija v SZJ zapisana v Suttonini znakovni pisavi (SZP)..... 17

MOLITEV..... 18**ZGODILO SE JE**

Srečanje ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Antona Stresa z gluhih in naglušnimi..... 19

Pastoralni svet PCGN Maribor 20

VERSKO IZRAZOSLOVJE..... 21**OBVESTILA IN KOLEDAR**

Krstni list – članska izkaznica pri PGNS..... 22

Romanje v Medžugorje 22

Novi sedež delovanja PCGN Maribor..... 23

Velikonočna spoved 24

Prehod na poletni čas 2013 24

Velikonočna znakovna sveta maša na Črnučah..... 24

Zahvala dobrotnikom 25

Naši rajni..... 25

Urniki svetih maš v slovenskem znakovnem jeziku na slovenskem do junija 2013..... 25

Urniki delavnic v slovenskem znakovnem jeziku do junija 2013..... 26

Pomembnejši nastopajoči krščanski prazniki v času: februar-avgust 2013..... 26

Pomembnejši dogodki v PGNS v času: marec-avgust 2013 26

Abecede v več pisavah (latinica, ročna abeceda, Suttonina abeceda) 27

P

GNŠ – osebna izkaznica

PGNS: Pastoralna gluhih in naglušnih Slovenije je kategorijalna pastoralna Cerkev na slovenskem, ki trojno poslanstvo Cerkev (oznanjevanje - bogoslužje – služenje) opravlja med gluhih in težje naglušnimi katoličani ter njihovimi svojci. **Območje delovanja** je na vseslovenski ravni, kar pomeni, da zajemamo gluhe in naglušne katoličane ter njihove svojce po vseh slovenskih (nad)škofijah. **Uradna jezika** sta knjižna slovenščina in slovenski znakovni jezik (SZJ). Vse dejavnosti pri nas potekajo neposredno v slovenskem znakovnem jeziku ali pa so s pomočjo tolmačev gluhih posredovane v SZJ. **Zapisovanje v SZJ** je Suttonina znakovna pisava (SZP). **Zavetnik** je sv. Filip Smaldone, ki **goduje 4. junija**.

Kako močno potrebujemo postni čas!

Kljub kruti resničnosti v kateri živimo, smo s pepelnično sredo vstopili v letošnji postni čas. Kako močno naš narod in vsak posameznik v njem potrebuje tak čas, ki nas **spodbuja** k večjemu medsebojnemu spoštovanju; ki nas vabi h **kesanju** za krivice, ki smo jih povzročili drugim; k **odpravljanju in popravljanju škode**, ki smo jo s svojimi nečednimi dejanji prizadejali drugim; k **obžalovanju** nad nezadostnim prizadevanjem za poštenost in dobroto; k **spravi** z lastno vestjo, z bližnjim in z Bogom; k **vrnitvi** h koreninam vere naših očetov; k **samospoštovanju in priznanju** moči, ki se kaže ob čisti in neobremenjeni vesti. Ponosen sem, da sem kristjan, da lahko verujem v Jezusa, da verujem v Troedinega Boga, ki mi daje moč, pogum, vztrajnost, uči me, da ne bi preklinjal, se jezil, sovražil, obsojal, da na ljudi in na realnost ne bi gledal s prezirom. Verjemite mi, da zaradi vere v Jezusovo vstajenje še vedno verjamem v poštenost, v Resnico, v smisel odpuščanja, v lepoto življenja, v pomen razumevanje

drugače mislečega, v moč nedolžnega pogleda in v prijateljski stisk rok. Pa v življenju ni vedno vse tako lepo in prav. Če bi rekel, da mi naštetu gre prav brez težav od rok, bi se lagal. Da nikoli ne omahnem, bi se tudi lagal. A naš trpeči in vstali Gospod me vedno znova vabi k temu, kar sem naštel. In vedno znova, ko se potrudim delati vse omenjeno, čutim v sebi večje veselje. Ko pri sveti spovedi priznam svojo šibkost, svojo nepopolnost, svojo ranljivost in grešnost in prejmem sveto odvezo, vedno znova dobim in čutim novo moč in novo upanje za poštenost, zvestobo in doslednost vere v večno življenje. Prav iz tega razloga ima kristjan z osebno in živo vero visok prag tolerance. Človeškega duha in njegove vere ni moč razložiti z razumom. Vera v Boga je težko razložljiva, ne pa nespametna. Vera v resnico velikonočnega vstajenja je toliko stoletij duhovno podpirala naše prednike, in jim pomagala, da njihov rod ni izbrisan z obličja zemlje. Sam dogodek velikonočnega jutra – Jezusovo vstajenje je dogodek, kjer se resnica dokaže za resnico in laž obelodani kot laž.

Spoštovane bralke spoštovani bralci! V imenu PGNS in Cerkve na slovenskem Vam, Vašim svojcem, tolmačkam in tolmačem SZJ in vsem ljudem dobre volje voščimo vesele in blagoslovljene velikonočne praznike. Vse dobro, obilje blagoslova, duhovnega miru ter učinkovitost Jezusovih blagrov v Vašem življenju (prim. Mt 5,3-12) še naprej!

Urednik in sodelavci

P

epelnična sredo

13. februarja smo s pepelnično sredo vstopili v letošnji postni čas, ki traja štiri-deset dni - brez nedelj - in sicer do velike sobote, 29. marca. Na pepelnično sredo za katoličane velja strogi post!

Pri sveti maši na pepelnično sredo je potekal obred pepelenja, ko je duhovnik na glavo vernika potresel pepel z besedami: »Pomni človek, da si prah in da se v prah povrneš« ali »Spreobrne se in veruj evangeliju«.

Pristop k obredu pepelenja za nas katoličane ni običaj, ampak simbolično pomeni lastno odločitev posameznika, da bi veroval v Jezusove besede-evangelij in da bi opuščal grešni način življenja in razvad, da bi tako s čistim srcem bil bolj pripravljen prisluhniti Božjim navdihom in slediti Jezusu ter biti v službi Bogu in soljudem.

P

omen postnega časa

Štiridesetdnevni postni čas za kristjana -katoličana pomeni bolj zavestno duhovno pripravo na največji krščanski praznik Jezusovega vstajenja – Veliko noč.

To je čas poglobljene spokornosti, molitve in dobrih del.

V štiridesetdnevni postni čas niso vštete nedelje, saj je vsaka nedelja vedno praznik Jezusovega vstajenja. V postnem času katoličani opravimo sveto spoved. Lahko se odpovemo tudi pitju alkoholnih pijač, saj na ta

način izrazimo duhovno pomoč vsem žrtvam te opojne pijače. Alkohol je na slovenskem pre pogost vzrok razdrtih in nesrečnih zakonov ter družin, pa tudi najbolj pogost vzrok prometnih nesreč. Katoliške cerkve v postnem času niso okrašene z bogatimi cvetličnimi aranžmaji. Barva cerkvenih obrednih oblačil postnega časa je vijolična.

V katoliški Cerkvi na slovenskem so molitve v letošnjem postnem času namenjene za domovino Slovenijo.

P_{ost}

Post je za kristjana spokorno dejanje, s katerim želi nadomestiti škodo, ki jo je povzročil s svojimi grešnimi dejanji in popačil podobo Boga v svojem življenju, ali pa bližnjega pohujšal ter prizadel.

Post je odpoved v mislih in dejanjih vsemu slabemu in ne le v pijači ali jedi. S tem načinom življenja želim okrepiti lastno voljo za dobra dejanja. Tako se preko majhnih odpovedi, morda tudi pri hrani ali pijači, lažje uprem hujšim skušnjavam, ko se znajdem v zelo tveganih okoliščinah, oziroma v grešni priložnosti. Post podpira tudi odločitve, da lažje obvladam svoje želje, misli, dejanja. Post je lahko tudi izraz zahvale Bogu. Post ne sme postati sredstvo, s katerim bi izsiljevali Boga ali pa se mu poskušali prikupiti. Je pa lahko izraz priprošnje Bogu. Enako kot molitev tudi post opravljamo s kakšnim namenom. Nameni posta so lahko zelo različni: za blagoslov v zakonu in v družini; za ozdravitev težko bolnih; za mir in slovo v domovini; za odvrnitev vojn, neurja, potresov; za blagoslov otrok in podobno. Na osnovi povedanega lahko opazimo, da post v krščanskem pomenu nikakor ne pomeni nekakšne diete ali shujševalne kure, saj je bistvo posta v doseganju zdravega odnosa do stvarnosti, do družbe, do samega sebe, do Boga. Šele ko je moje duhovno življenje zdravo, lahko pričaku-

jem, da se bo tudi moje telo počutilo bolje in bolj razbremenjeno. Na ta način lahko pričakujem, da se bodo tako lažje celile duhovne kot telesne rane.

STROGI POST je v katoliški Cerkvi le dvakrat letno: na **pepelnično sredo** (letos 13. februarja) in na **veliki petek** (letos 29. marca). Na strogi post se le enkrat na dan do sitega najemo in se vzdržimo mesnih jedi. Strogi post velja za zdrave kristjane od 16. leta do 60. leta starosti.

OBIČAJNI POST OB PETKIH velja za vse petke v letu. Ob petkih se tako katoliki zdržimo mesnih jedi (**ne jemo mesa**). Lahko pa ob prvih petkih uživamo ribje meso.

Kadar je praznik (cerkveni ali državni) in ko je v družini na petek kakšna slovesnost (poroka, pogreb, rojstni dan,...), zdržek od mesnih jedi izven postnega časa odpade – oziroma **lahko jemo mesne jedi**.

Cvetna nedelja

Na cvetno nedeljo, ki jo bomo letos praznovali 24. marca, se spominjamo Jezusovega vhoda v mesto Jeruzalem.

Veliko ljudi je v času Jezusovega življenja slišalo za njegove čudeže in za njegova dobra dela. Nekateri ga še nikoli niso videli, drugi pa so govorili, da bi tak človek lahko postal judovski kralj. Ko pa so izvedeli, da Jezus prihaja v Jeruzalem, je množica pohitela, da bi ga videla. Jezus je v Jeruzalem vstopil na oslu, množica pa ga je pozdravila tako, da so predenj polagali palmove veje in oblačila. Ob tem pa so mu klicali: »Blagoslovljen kralj, ki prihaja v Gospodovem imenu! V nebesih mir in slava na višavah!« (Lk 19,38).

V spomin na ta dogodek prinašamo katoličani na cvetno nedeljo k svetim mašam zelenje ali butarice za blagoslov.

Pri svetih mašah na cvetno nedeljo poslušamo potek Jezusovega trpljenja.

Velikonočno tridnevje

VELIKI ČETRTEK, VELIKI PETEK IN VELIKA SOBOTA

Veliki četrtek, veliki petek in velika sobota spadajo v posebno cerkveno obdobje, ki mu pravimo **velikonočno tridnevje**.

Veliki četrtek – Jezusova zadnja večerja

Pri dopoldanski sveti maši škofje v stolnicah posvetijo tri vrste olja: katehumensko, krstno in bolniško. V večernih urah po cerkvah praznujemo sveto mašo Velikega

četrтка.

Na veliki četrtek se spominjamo naslednjih dogodkov:

- pri zadnji večerji je Jezus prvič in zadnjič maševal,
- Jezus je apostole pooblastil in posvetil v duhovnike in jim naročil, naj odslej naprej mašujejo tudi oni: »to delajte v moj spomin«,
- v znamenje služenja Jezus apostolom umije noge,
- apostol Juda po zadnji večerji izda Jezusa,
- rimski vojaki primejo Jezusa.

Veliki petek – Jezus umrje na križu

To je edini dan v letu, ko v znamenje žalovanja nad Jezusovo smrtjo po vsem katoliškem svetu nikoli ni svetih maš. Na veliki petek se v večernih urah kristjani zberemo k obredu Velikega petka, pri katerem se spominjamo Jezusovega trpljenja, križanja, smrti na križu in pokopa.

Velika sobota – Jezusovo telo počiva v grobu

V zgodnjih jutranjih urah v bližini župnijske cerkve poteka blagoslov ognja. Žerjavico blagoslovljenega ognja ponese mo domov, da bi na blagoslovljenem ognju skuhal velikonočna jedila. Tekom dneva ni svetih maš. Ves dan so cerkve odprte

za molitve pri Božjem grobu. Tekom dneva so obredi blagoslova velikonočnih jedil. Ko se zvečeri, v cerkvi praznujemo sveto mašo – vigilijo, to je slovesna sveta maša Jezusovega vstajenja.

Velika noč – praznik Jezusovega vstajenja

Velika noč je največji krščanski praznik. To je praznik zmage življenja nad smrtjo. Na velikonočno jutro poteka velikonočna procesija s slovesno sveto mašo v čast Jezusovega vstajenja. In zakaj kristjani praznujemo nedeljo? Zaradi Jezusovega vstajenja na velikonočno, nedeljsko jutro. Zato na vse nedelje v letu po vsem krščanskem svetu potekajo svete maše in bogoslužja. Za kristjane je nedelja prvi dan v tednu in ne zadnji, kot je to v civilnem koledarju.

Razlika med romanjem in izletom

Ali obstaja razlika med romanjem in turističnim izletom ali potovanjem? Da, obstaja. Razlika je bistvena, vsebinska in namenska.

Ljudje že od nekdaj radi potujemo v tuje kraje in romanja so pravzaprav ena izmed prvih oblik potovanja ljudi iz enega kraja v drugega s končnim ciljem – vrniti se domov »prerojen«. Skoraj vsa verstva sveta poznajo romanja, ki zajemajo potovanja v kraje, ki so vezana bodisi na kakšne verske voditelje ali verske predstavnike iz preteklosti ali pa na kraje s posebno nadnaravno močjo. Tudi v katoliški Cerkvi poznamo romanja. Pri romanju v krščanskem smislu gre za obisk krajev ali svetišč, s katerim kristjani želimo poglobiti osebno versko prepričanje v Troedinega Boga. Tudi, če v nek kraj poromamo večkrat, se nam tako romanje nikoli ne zdi dolgočasno in nezanimivo, saj se na pot - romanje ne odpravljamo zaradi ogledov kulturnih znamenitosti, ampak zaradi notranje želje in duhovne potrebe. Medtem ko ima turizem predvsem spoznavno-izobraževalen ter doživljajsko-sprostitven značaj, ima romanje poleg spoznavno-izobraževalnega in doživljajsko-sprostitvenega še duhovno-spokorni značaj. In ta je pri romanju najbolj pomemben. Duhovno-spokorni značaj romanja človeka prekvasi navznoter, oziroma romarju seže v globi-

no njegove duhovne biti in vesti. In ker je tako rekoč »duša napolnjena«, se človek tudi telesno počuti kakor »prenovljen« in »napolnjen z novimi močmi«. Doživetje romanja je med ostalim še kako odvisno od verske naravnosti posameznika. Kristjan pred romanjem obudi namen, zaradi katerega se podaja na pot-romanje v določeno svetišče. In ta namen je lahko priprošnja, ali zahvala Troedinem Bogu ali Devici Mariji ali kakšnemu drugemu svetniku ali svetnici. Ko gremo na skupinsko krščansko romanje, je pri tem zelo pomemben duhovni voditelj, ki udeležence usmerja, vodi in spodbuja. Seveda prihaja milost, ki jo doživimo ob romanjih v svete kraje po samem svetem kraju, medtem ko duhovni vodja udeležence le usmerja k »vrelcem milosti«. Zato turistični vodiči brez duhovne razsežnosti, odnosa do svetega kraja in duhovnega cilja, le težko dosežejo učinek, ki ga dosežejo duhovni voditelji pri romanjih.

M

oji prvi koraki v svet gluhih in naglušnih

Sem s. Helena Eržen, uršulinka. Lanško leto sem izpovedala prve redovne zaobljube in sedaj živim v uršulinskem samostanu v Ljubljani. Na začetku svoje redovne poti vedno bolj prepoznavam, da me Bog kliče k poslanstvu med gluhi in naglušnimi brati in sestrami.

Ta klic me je presenetil. Prišel je nepričakovano. Nikoli nisem bila v stiku z gluhi in naglušnimi ljudmi in nisem razmišljala o njihovem življenju, dokler mi ni po Božji previdnosti prišlo v roke pismo g. Edija, v katerem je posredoval željo gluhih in naglušnih, da bi v njihovo sredo prišel še kakšen redovnik ali redovnica, ki bi vsaj malo obvladal Slovenski znakovni jezik. Najgloblje pa se me je dotaknil stavek, kako je Jezus pristopil do gluhega in mu omogočil, da je slišal. Ob tem se mi je zastavilo vprašanje, kaj sem jaz pripravljena narediti za gluhe in naglušne? Začutila sem notranje veselje, željo in spodbudo, da nekaj lahko in zato tudi moram narediti. To je bil trenutek, ko so

gluhi in naglušni postali navzoči v mojem življenju, srce mi je začelo utripati zanje, čeprav nisem še nikogar poznala. Postali so mi bratje in sestre.

Potem je ta želja eno leto zorela in se krepila v mojem srcu. Lani oktobra pa sem se začela učiti Slovenski znakovni jezik. Doslej sem se tudi trikrat udeležila srečanj z gluhi in naglušnimi ter bila pri maši v znakovnem jeziku. To so zame dragoce ni trenutki. Srečanja z ljudmi, ki sem jih spoznala, me bogatijo. Presenetili so me s svojo komunikativnostjo, odprtostjo, veseljem, gostoljubjem in hvaležnostjo.

Tako počasi vstopam v doslej zame nepoznano deželo tišine, spoznavam tuj jezik, veliko novega in drugačnega. Pred menoj se odpira nov svet, v katerem pa vendarle ni vse tako zelo tuje. Ne glede na to ali smo slišéči ali gluhi, ali lahko govorimo ali ne, ne glede na naše bolezni in ovire, vsi nosimo v srcih podobna hrepenenja, želje, iskanja, bolečine ... Globoko v svojih dušah smo si zelo podobni. Bog pa je tisti, ki odgovarja na naša hrepenenja in iskanja. Verjamem, da nas je tudi zato poslal na pot - drugega k drugemu.

Upam, da se bomo kmalu lahko še bolje spoznali, povezali, gradili živo občestvo in se skupaj veselili Božje navzočnosti med nami.

S hvaležnostjo Bogu ter gluhi in naglušnim, da lahko del življenjske poti hodimo skupaj, želim vsem blagoslovljen postni čas in se veselim naših prihodnjih srečanj.

sestra Helena Eržen

Moj odnos do gluhih oseb

Že kot otroci smo se mimogrede med seboj naučili ročne abecede in s tem smo bili prepričani, da biti gluha pravzaprav ni taka težava. Le nekaj vaje v hitrosti si moral pridobiti, pa se je dalo povedati kar nekaj stavkov. Res pa nismo prihajali v kontakt s tistimi, ki so bili v resnici gluhi in nemi.

Pravzaprav se to dogaja tudi danes, kot da gluhih oseb sploh ni. Čeprav po izobrazbi zdravnica, mi ne pri študiju, ne potem v življenju ni bilo potrebno ali dano vedeti kaj več, kot smo proti koncu študija študirali za izpit in še tedaj naj bi največ vedeli o prvi pomoči pri akutnih zaporah na posameznih področjih dihalnega, bolj natančno oto-rino-laringološkega sistema (ORL). Potrebno je bilo seveda obvladati splošno medicinsko patološko znanje, vezano na specialno ORL področje v človekovem telesu, pa še nekaj o profesionalni

rehabilitaciji gluhih in naglušnih oseb, oziroma njihovega sluha in govora.

Odkar mi je prišlo v roke glasilo Prislunhite nam, se počutim, kot bi bila sama pred gluhim človekom gluha in nema, ne telesno ampak duševno in duhovno. Ker v vsakdanjem življenju slišči ne prihajamo v stik z gluhih osebami, nimamo izkušnje, da je gluhost res huda ovira že na področju medsebojnega komuniciranja na materialnem področju. Kako težko razumljivo je šele gluhim osebam človekovo duševno in duhovno področje. In prav na tem področju so bili gluhi pri nas prav do nedavnega izrazito zapostavljeni.

Morda nekakšno podobnost lahko zaznavam pri negovorni komunikaciji s strani odraslega nemega sina, ki ima motnje avtističnega sindroma in je prav zato zelo omejen v svojem odnosu do nas, govorečih in celo njegovih najbližjih.

Zato iskreno želim, da bi naši gluhi sobratje z novo nastalo duhovno podporo Slovenske cerkve bolj pristno in samozavestno stopili med nas slišče, nas tako povabili v svoj svet in s pomočjo odgovornih v Cerkvi bili deležni tudi duhovno poglobljene povezave v odnosu do Boga.

Iskreno rečeno: slišči bi se ob več kontaktih z gluhih lahko marsikaj naučili, najprej pa brez dvoma večje strpnosti.

Alenka Vojska Kušar

N

aša gostja

Spoštovana gospa Ljubica Podboršek, med gluhih in naglušnimi v Sloveniji veljate za zelo priljubljeno tolmačko znakovnega jezika. Poznajo vas tudi marsikateri slišči gledalci s televizijskih zaslonov, ko prevajate televizijske oddaje v slovenski znakovni jezik. V imenu PGNS Vas vabim, da bi bralcem naše revije spregovorili nekaj besed o svojem poklicu in o svetu gluhih in naglušnih.

Lansko leto, 30. novembra, Vam je Društvo gluhih učiteljev podelilo Častno članstvo v društvu učiteljev gluhih. Kaj Vam pomeni tovrstno priznanje?

Zame je to tudi najvišje priznanje, ki sem ga dobila do sedaj, pomeni mi celo več kot republiška nagrada na področju

šolstva za leto 2007 in to zato, ker so mi s tem gluhi povedali, da sem njihova, da jim pripadam s celim bistvom, tako kot to sama čutim že vse svoje življenje. In tudi zato, ker vem, kako težko gluhi sprejmejo odločitev, da podelijo častno članstvo slišči osebi in tudi zato, ker vem in čutim, da je bilo to podeljeno zelo iskreno.

Kje ste se prvič v življenju srečali z znakovnim jezikom?

Rodila sem se čudovitima staršema, mami Stanki Kmetič, rojeni Boljka, izučeni krojačici, ki je bila popolnoma gluha in očetu Ivanu Kmetiču, ki je bil naglušen in po poklicu višji zobotehnik. Bila sem njuna prvorojenka in sem tako že od rojstva spremljala njuno govorico v znakovnem

jeziku, obenem pa tudi v govornem jeziku, saj sta z mano govorila. Bila sta moja prva in najboljša učitelja. Imela pa sem tudi srečo, da so se v našem domu zbirali mnogi gluhi prijatelji iz vse Slovenije in tudi iz bivše Jugoslavije in tako sem tudi od njih dobivala bogastvo znakovnega jezika, ki sem ga že zelo mlada željno vsrkavala in se ga učila.

Se gluhi starši kaj razlikujejo od slišočih staršev?

Gluhi ljudje so v bistvu prav taki kot slišočiji ljudje, le slišijo ne, oziroma slišijo slabše. Zato se tudi v vedenju, moralnih in čustvenih lastnosti ne razlikujejo od slišočih. Tako kot so lahko slišočiji ljudje dobri kot ljudje, so jim po tej lastnosti tudi gluhi enakovredni. Prav tako pa so lahko eni kot drugi tudi slabi. Tudi v danju brezmejno ljubezni do otrok se ne razlikujejo. Otroci, ki smo imeli ali imamo ljubeče, gluhe starše, smo lahko zelo, zelo srečni. Sreča pa je lahko še toliko večja, če jim to ljubezen iz vsega srca vračamo. Žal pa se tudi dogaja, da nekateri otroci ne znajo pokazati ljubezni do gluhih staršev ali se jih celo sramujejo zaradi njihove gluhotе in preprostosti. A na srečo je takih primerov malo.

Katera je po vašem mnenju najpomembnejša popotnica, ki jo lahko starši posredujejo svojemu otroku, ne glede na to, kakšno je njihovo finančno ali zdravstveno stanje?

Brez dvoma je to ljubezen do sočloveka, spoštljiv odnos do drugačnosti ter posredovanje pravih vrednot življenja in tudi družine.

Dolga leta ste bili učiteljica v Zavodu gluhih in naglušnih v Ljubljani, nato še tolmačka. Kako vi doživljate svet gluhih in naglušnih? Katere ovire so po vašem mnenju zanje najtežje?

Pravzaprav sem tolmačka že vse svoje življenje, saj sem že kot otrok to vlogo mnogokrat posredovala svojim staršem. Skoraj petdeset let sem tudi uradna in prva tolmačica v Sloveniji. S poučevanjem znakovnega jezika pa sem začela pred petintridesetimi leti. Po osnovnem poklicu sem socialna delavka in ko sem bila zaposlena v Učnih delavnicah, v priznani tiskarni, kjer je bilo zaposlenih več kot 40 procentov gluhih, sem dodobra spoznala tudi življenje gluhih, ki se uspešno vključujejo v svet slišočih. Če slišočiji ljudje sprejmejo gluhe, se lahko z njimi tudi zelo dobro razumejo in sporazumevajo. Seveda je še vedno velika težava pri komunikaciji in razumevanju slovenščine, ki je za gluhe res zelo težka in je njihov drugi jezik. Prav zaradi te težave se nekateri gluhi čutijo v družbi zapostavljeni.

Kot otrok ste odraščali ob dveh maternih jezikih: ob govorni slovenščini in ob slovenskem znakovnem jeziku. Zakaj govorimo o dveh različnih jezikih? Ali ni slovenski znakovni jezik samo govorna slovenščina v kretnjah?

Slovenščina in slovenski znakovni jezik sta dva povsem samostojna jezika, vsak s svojimi slovničnimi zakonitostmi in lastnostmi. Znakovni jezik je jezik, ki ga sprejemamo z vidom - vidni jezik, slovenščino ali katerikoli drug govorni jezik pa lahko sprejemamo z vidom in sluhom. V znakovnem jeziku obstaja več znakovnih

sistemov, ki so vsi gluhih osebam razumljivi in se uporabljajo tako pri nas kot tudi v drugih državah. Pri nas te sisteme poimenujemo:

- **slovenski znakovni jezik, ki vsebuje kretnje**, mimiko in telesno gibanje ter značilni vrstni red kretenj. Ta jezik uporabljajo gluhi med seboj.
- **slovenski znakovni jezik spremljan z govornim jezikom**, kjer se besede izgovarjajo. To je kombinacija znakovnega jezika in govornega jezika, kjer se uporabljajo prvine znakovnega jezika in besedni red slovenščine (podobno kot prevajamo slovenščino v angleščino in pri tem uporabljamo slovenski besedni red). Ta sistem znakovnega jezika se uporablja med vsem izobraževalnem procesom gluhih v šolah, saj učitelji in tolmači in seveda tudi starši gluhih otrok, uporabljajo besedni vrstni red slovenščine tudi zato, da se utrjuje in uči slovenščina in njena slovnica. Taki sistemi obstajajo tudi v drugih državah, v Ameriki ga imenujejo Pidgin Sign English.
- **slovenščina podprta z znakovnim jezikom**, kjer slovenskim besedam v kretnjah - samostalnikom, pridevnikom in glagolom dodajamo obrazila sklonov z enoročno prstno abecedo. Prstna abeceda in ogledovanje (branje z ustnic) ne spadata v znakovni jezik, sta le spremljevalna elementa znakovnega jezika, kar pa zahteva predhodno znanje govornega jezika pri gluhi osebi, da ji je sporočilo razumljivo.

Se je po vašem mnenju res mogoče popolnoma izraziti v znakovnem jeziku?

7. Seveda se v znakovnem jeziku lahko izrazi vse. Zmotno je mnenje mnogih, ki primerjajo znakovni jezik s svojim govornim jezikom in ugotovijo, da v znakovnem jeziku ni določenih slovničnih prvin, da ni tega in onega in da je zato pomanjkljiv in ne more izražati vsega. Zaradi takega mišljenja je znakovni jezik popolnoma neopravičeno doživljal veliko kritik in neprižnavanja kot jezik. Tako na primer, če primerjamo angleški jezik s slovenskim, nikoli ne bomo rekli, da angleški jezik ni dovolj izrazen, ker nima vseh slovničnih elementov, kot jih ima slovenščina (npr: sklanjatve, dvojina, vikanje ...) Vsak jezik ima svojo izrazno moč, ki pa se seveda izraža na mnoge drugačne načine, ki so popolnoma razumljivi uporabnikom in to je treba spoštovati.

(se nadaljuje ...)

Barjančki »prepevamo« tudi v slovenskem znakovnem jeziku

Smo otroški pevski zbor iz župnije Sv. Mihaela v Črni vasi na Barju. Ja, to je tista lepa Plečnikova cerkev in prav ponosni smo, da smo lahko del njene zgodovine. Radi prepevamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku

Skupaj nas je 15 pevcev-otrok, na kitari nas spremlja Dominika Mencin, na harmoniju pa Mateja Škufca. Sami sebi rečemo kar Barjančki. Nismo še stari eno leto. Za vaje se zberemo v župnišču dvakrat na mesec in sicer ob sobotah dopoldne. Dvakrat na mesec tudi sodelujemo pri otroški maši v naši cerkvi. Družni veselje do petja in igre. Gospod župnik Primož Lavtar nas ob pavzi razveseli s toplim čajem ali pa pripravi pico. Smo glasni in živahni - kot se seveda za otroški zborček spodobi! Naše vaje pa potekajo takole: najprej se razmigamo, telovadimo, nato pa še dobro upojemo. Po ogrevanju in upevanju se nam navadno pridruži g. Edi Strouhal, ki je naš stari znanec in pobudnik našega zborčka. Njegovega prihoda smo vedno vsi veseli. Edi nas uči »peti« v znakovnem jeziku. Na začetku nam predstavi novo pesem, jo preberemo in se pogovorimo o njenem pomenu. Nato spoznamo melodijo. Ko nam je melodija »šla že dobro v uho«, nam g. Edi pokaže besede s kretnjami rok in obraza. Lahko se pohvalimo, da znamo že kar nekaj pesmi in

molitvenih obrazcev v znakovnem jeziku. Vse to je zasluga našega nekdanjega gospoda župnika Edija, preko katerega nas je večina izmed nas prvič prišla v stik s »kretanjem«. Smo prvi župnijski otroški zbor na slovenskem, ki se je odločil, da bo pri petju uporabljal še znakovni jezik. Zame, ki si stvari rada bolj plastično predstavljam in poenostavim, je učenje znakovnega jezika kot učenje tujega jezika. Vsi skupaj se učimo nove večšine. Gospod Edi nam pomaga, da se vživimo v svet, kjer ni zvočka, kjer ni glasbe, hrupa - v svet tišine. Ugotavljamo, da je pri znakovnem petju pomembno naslednje: obrazni izraz, razločno odpiranje ustnic, zmernost pri ritmu, mehke, ne prehitre kretnje rok, usklajen ritem in nazornost. Naša želja je, da bi sodelovali pri bogoslužju za gluhe in naglušne, ter vam s tem polepšali obred. Morda se nam bo kdaj pridružil tudi kdo izmed gluhih otrok? Na to računamo!

Sandra Korbar, zborovodkinja

K

ako se pokrižamo v znakovnem jeziku?

Po vsem katoliškem svetu se kristjani pokrižamo v imenu Svete Trojice. Pokrižamo se tako, da istočasno izgovorimo še svete besede: **v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha**, pa čeprav samo po tihem.

Samo pokrižati se, ne da bi izgovorili svetih besed, je znak naše nepoučenosti, malomarnosti ali pa je gesta brez resničnega namena, da bi sebe blagoslovili. Ker se je v znakovnem jeziku nemogoče istočasno pokrižati in izgovarjati svetih besed, gluhi, ki jim je znakovni jezik materni jezik, se v glavnem le pokrižajo. Svetih besed: **v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha** pa

nikoli ne izgovorijo. To ni prav! Dolžnost duhovnikov in pastoralnih delavcev je, da na to napako in površnost opozarjamo in gluhe ozaveščamo. Ker je slovenski znakovni jezik za gluhe materni jezik in je v Sloveniji ta jezik tudi priznan, gluhi nimamo razlogov, da bi se lastnega jezika sramovali. Zato gluhi pri pokrižanju lahko izbiramo: ali bomo pri pokrižanju uporabljali knjižno slovenščino in se pravilno pokrižali tako, kot se pravilno pokrižajo sliščeji (izgovorimo besede: v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha) ali pa se pokrižamo v znakovnem jeziku tako, da odkretamo svete besede:

V znakovnem jeziku se pravilno pokrižamo tako, da najprej odkretamo svete besede: **v imenu očeta in Sina in Svetega Duha**, nato se **pokrižamo** in na koncu še odkretamo besedo **amen**.

Odkretamo svete besede :

se pokrižamo:

in odkretamo besedo Amen:

znak || pomeni pavzo ali vejico,
znak | pomeni piko.

Tak način pokrižanja uporabljajo tudi ostali katoliški pastoralni delavci po svetu, ki obvladajo znakovni jezik in ki delajo z gluhih in močno naglušnimi. To pomeni, da ne gre za slovensko posebnost.

Slovar slovenskega znakovnega jezika v pisni obliki na internetu

Na ameriški spletni banki znakovnih jezikov SignPuddle Online je v nastajanju slovar slovenskega znakovnega jezika v pisni obliki

V Pastorali gluhih in naglušnih se zanimamo za zapisovanje slovenskega znakovnega jezika v tako imenovani Suttonini znakovni pisavi. Trenutno je na našem uradu v izdelavi priročnik omenjene znakovno pisave v slovenščini, ki nastaja v sodelovanju z avtorico pisave ge. Valerie Sutton in njenega tima. Upam, da bo priročnik kmalu dosegljiv širši javnosti. S strani omenjene avtorice sem za enkrat imenovan za urednika spletnega slovarja za slovenski znakovni jezik.

Z dnem 14. februarja je omenjeni slovar vseboval 701 znakovnih besed. Nastajanje omenjenega slovarja je odprtega značaja, kar pomeni, da na ameriški spletni banki svetovnih znakovnih jezikov v slovenski slovar svoje dosežke v tovrstni pisavi lahko prispevate tudi vi. Novi soustvarjalci, ki obvladate SZJ vabljeni k sodelovanju!

Urednik spletnega slovarja za SZJ

Molitev Zdrava Marija v SZJ zapisana v Suttonini znakovni pisavi (SZP).

Pozdravljena

Marija

Pozdravljena

Marija

,

(ti)

polna milosti

,

Gospod

s

teboj

,

(ti)

med

(oni)

ženami

blagoslovljena

,

in

blagoslovljen

sad

tvojega

telesa

Jezus

,

Sveta

Marija

,

Mati

božja

,

ti

prosi

za

nas

grešnike

,

zdaj

in

ob

času

naše

smrti

,

Amen

,

V imenu Očeta*Gospod, blagoslovi moj razum in misli,***in Sina***Gospod, blagoslovi moje srce in voljo,***in Svetega Duha***Gospod, blagoslovi moja dejanja.***Amen.***Tako bodi, tako se zgodi.*

Gospod, blagoslavljaljaj moj vid,
da bi v stvarstvu, ki si ga ustvaril za nas ljudi,
znal gledati delo tvoje vsemogočnosti,
v sočloveku sestro ali brata - bitje s srcem,
v prijatelju moč in oporo.

Ko bom tekom dneva s kom spregovoril,
naj bodo moje besede premišljene, preudarne in prijazne.
Naj topijo ledena srca, tolažijo žalostne, osrečujejo osamljene,
razveseljujejo nejevoljne.
Naj vsem prinašajo vero, upanje in ljubezen.

Naj prinašajo Resnico!
Ko bom danes doživljal poraze,
naj mi neprijetni trenutki ne postanejo hrana za nevoščljivost,
ljubosumje, nejevoljo in maščevalnost.
Naj ne obsojam, se ne jezim.
Jezus, tudi Ti si pod križem trikrat padel,
pa tudi vstal.

Ko bom v tem dnevu doživljal uspehe,
naj ne postanem prevzeten in tekmovalen.
Naj mi uspehi ne postanejo hrana za sebičnost, ošabnost in napuh.
Naj svojo srečo znam deliti z vsemi ljudmi.
Zavedam naj se, da mi je vse podarjeno in
da je življenje več kot trenutni uspeh.

Amen.

Pastoralni svet PCGN Maribor

Po volitvah za pastoralni svet (PS), 2. decembra 2012, je Pastoralna gluhih in naglušnih Slovenije (PGNS) 6. januarja 2013 konstituirala novoizvoljeni Pastoralni svet v PCGN Maribor

Pastoralni svet sestavlja 8 članov (7 gluhih in 1 slišječ) in duhovni vodja. Člani PS so izvoljeni za dobo dveh let. Za tajnico Pastoralnega sveta je bila imenovana ga. Jana Mertik. Na prvem sestanku smo se dotaknili kar nekaj perečih točk, ki zadevajo problematiko gluhih in naglušnih PCGN Maribor. Predlog je bil, da bi seje Pastoralnega sveta potekale vsak drugi mesec.

Člani PS PCGN Maribor:

1. Burk Vesna,
2. Heričko Elizabeta,

3. Holc Danilo (za področje Ptuj),
4. Hribar Veronika,
5. Koser Jože,
6. Mertik Jana,
7. Šabeder Milan,
8. Šmid Marija.

Izvoljenim članom PS želimo veliko blagoslova ter volje in pripravljenosti za sodelovanje, da bi na duhovnem in socialnem področju čim bolj poskrbeli za gluhe in naglušne. Naša želja je, da bi pastoralna gluhih in naglušnih postala aktivni in sestavni del pastore mariborske nadškofije. Naj omenim, da je omenjeni pastoralni svet prvi in za enkrat edini tovrstni svet gluhih in naglušnih v Cerкви na slovenskem.

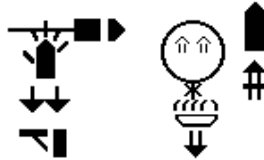

Blagoslov (SZP:) - v krščanstvu je blagoslov obredna molitev za osebe, živali in predmete, s katero se vernik zahvaljuje Bogu za darove, ga prosi za pomoč in varstvo. V katoliški Cerkvi se blagoslov deli s polaganjem rok, križanjem in molitvijo.

posvetitev (SZP:) - obredno (liturgično) dejanje s katerim se *predmet* (križ, cerkvene posode, oltar), *objekt* (kapela, cerkev) ali *oseba* (diakon, duhovnik, škof) izloči iz posvetne rabe.

Jagnje Božje (SZP:) - v Novi zavezi simbolno ime, s katerim je Janez Krstnik imenoval Jezusa. Pri sveti maši se pred obhajilom moli molitev *Jagnje Božje*, ki vsebuje trikratni vzklik, oziroma prošnje, ki so namenjene Jezusu.

Evangelij (SZP:) - veselo oznanilo o Jezusovem odrešenju (trpljenje, smrt in vstajenje).

Evangelijarij (SZP:) - knjiga štirih evangelijev (evangelij po Mateju, evangelij po Marku, evangelij po Luku in evangelij po Janezu).

Krstni list – članska izkaznica pri PGNS

Odkar na uradu Pastoralne gluhih in naglušnih Slovenije urejamo osebne podatke naših članov, se je pokazalo, da marsikateri gluhi niti ne vedo ali so kristjani ali ne, oziroma ali so bili krščeni v katoliški Cerkvi ali ne, saj v zadnjem času v naša občestva vstopajo tudi gluhi, ki še pred nekaj leti s katoliško Cerkvijo na slovenskem niso imeli nobenih stikov.

Kljub temu, da nekateri gluhi ne vedo ali so katoličani, so se udeleževali svete spovedi in svetega obhajila. Tako svete spovedi kot svetega obhajila se v katoliški Cerkvi lahko udeležujejo le katoličani, oziroma le krščeni v katoliški Cerkvi in ki upoštevajo nauk in predpise katoliške

Cerkve. Da bi bili tudi vi, gluhi na jasnem ali ste kristjani-katoličani ali ne, vas vljudo naprošamo, da v bližnji prihodnosti na urad PGNS (Stare Črnuče 13, Ljubljana) dostavite vaš **osebni krstni list**, ki ga dobiti le pri župniku župnije, kjer ste bili krščeni. Omenjena prošnja velja tudi za člane, ki ste bili krščeni v tujini. Krščeni v **pravoslavni Cerkvi** se svete spovedi in svetega obhajila v katoliški Cerkvi lahko udeležijo s soglasjem pravoslavnega župnika – paroha. Gluhim in težko naglušnim, ki niso prepričani, ali so krščeni v katoliški Cerkvi ali ne, do nadaljnjega odsvetujemo udeležbo tako pri sveti spovedi kot pri svetem obhajilu. Kljub temu pa ste k sveti maši in na naša srečanja še vedno dobrodošli.

Romanje v Medžugorje

Pastorala gluhih in naglušnih Slovenije (PGNS) v tednu prvomajskih praznikov (ponedeljek-sreda) organizira romanje v Medžugorje (Federacija Bosne in Hercegovine). Nazaj grede se bomo odpravili še do starodavnega mesteca Mostar.

Na romanje vabljeni gluhi in naglušni, svojci in prijatelji gluhih in naglušnih ter tolmačke in tolmači SZJ.

Za gluhe in naglušne, ki za komunikacijo uporabljate SZJ (slovenski znakovni jezik) bo ves program romanja (pogovori,

Velikonočna spoved

Nihče med nami ni popoln in nikogar med nami ni, ki ne bi bil potreben Božjega odpuščanja in usmiljenja. Vsak izmed nas kdaj pa kdaj naredi kaj napačnega, slabega, neprimernega ali celo grešnega. S svojimi dejanji lahko škodujemo sebi in bližnjemu. S tem pa kažemo nezvestobo do Boga, do sebe in do bližnjega.

Iskreno opravljena sveta spoved pomeni resnično spravo z Bogom in z lastno vestjo. Božje odpuščanje pri zakramentu svete spovedi še kako potrebujemo.

Gluhe in naglušne katoličane obveščamo, da bo tudi v letošnjem postnem času mogoče sveto spoved opraviti v slovenskem znakovnem jeziku pred ali po znakovni sveti maši. Vabimo vas, da v postnem času zagotovo opravimo sveto spoved, saj je sveta spoved sestavni del duhovne priprave na največji krščanski praznik, Veliko noč. Kot nam je znano, se brez svete spovedi ne moremo udeleževati sv. obhajila.

Prehod na poletni čas 2013

Na veliko noč, oz. v nedeljo, 31. marca bomo urine kazalce prestavili ZA ENO URO NAPREJ. Tega dne nekoliko več pozornosti zato ne bo odveč!

Velikonočna znakovna sveta maša na Črnučah

Velikonočna sveta maša v slovenskem znakovnem jeziku bo na velikonočno nedeljo, 31. marca popoldne ob 16.00 v župnijski cerkvi svetega Simona in Juda Tadeja na Črnučah v Ljubljani.

Po sveti maši vabljeni v Slomškov dom, kjer bo priložnost za druženje in pogostitev. **Kdor zmore, lahko s seboj prinese kakšno pecivo.** Za pijačo in sadje bo pos-

krbel PGNS. Vnaprej se vam zahvaljujem za vaš prostovoljni prispevek, ki bo namenjen za delovanje Pastoralne gluhih in naglušnih Slovenije. K znakovni sveti maši vabljeni: gluhi, naglušni, Vaši svojci in prijatelji ter tolmačke in tolmači SZJ. Dobrodošli!

Naslov:
Stare Črnuče 13, 1231 Ljubljana

Zahvala dobrotnikom

V imenu Pastorale gluhih in naglušnih Slovenije se Slovenskemu pastoralnemu svetu (SPS) in vam dobrotnikom zahvaljujem, da po svojih zmožnostih, s svojimi prostovoljnimi prispevki, ali kako drugače podpirate delovanje Pastorale gluhih in naglušnih Slovenije (PGNS)

Smo neprofitna ustanova in naša dejavnost je s finančne plati odvisna izključno od darov vas, dobrotnikov. S svojo po-

močjo kažete svojo krščansko solidarnost in razumevanje do gluhe in naglušne populacije, ki jih zaradi omejene ponudbe poklicov, ki jih gluhi lahko opravljajo, pestijo finančne stiske. Z vašimi prostovoljnimi prispevki bi radi znotraj PGNS marsikaterim gluhim ali naglušnim osebam omogočili, da bi njihovo življenje postalo bolj znosno in dostojno človeka. Bog lonaj za vašo darežljivost in dobrotelost.

Naši rajni

»O rajnih vedno le najlepše!«

Dne 21. decembra 2012 smo se na Kranjskem pokopališču poslovili od rajne + **Marije (Minke) Bitenc** (96 let), ki je bila članica Pastoralnega centra gluhih in naglušnih Kranj. Že nekaj let je rajna Marija Bitenc bila oskrbovanka doma starejših občanov Kranj, kjer je 17. decembra 2012 tudi umrla. Za rajno je N.N darovala eno sveto mašo, ki je bila odmaševana v nedeljo, 17. februarja 2013 v župnijski cerkvi sv. Martina v župniji Kranj-Šmartin.

Gospod, daj ji večni mir in pokoj! In večna luč naj ji sveti. Naj počiva v miru! Amen.

Urniki svetih maš v slovenskem znakovnem jeziku na slovenskem do junija 2013

- **KRANJ** (župnija Kranj – Šmartin) – **3. nedelja v mesecu** ob 10.00
- **LJUBLJANA** (župnija Ljubljana - Črnuče) – **4. nedelja v mesecu** ob 10.00,
- **MARIBOR** (župnija Maribor-Pobrežje) – **1. nedelja v mesecu** ob 15.00 (zimski čas)/16.00 poletni čas,
- **NOVO MESTO** (župnija Novo mesto-Šmihel) – **2. nedelja** v mesecu ob 10.00
- **PTUJ** (župnija Ptuj – sv. Ožbalt) – **3. sobota v mesecu** ob 15.00 (zimski čas)/16.00 poletni čas.

Urniki delavnic v slovenskem znakovnem jeziku do junija 2013

- **CELJE** (župnija Celje – sv. Duh) – **4. sobota v mesecu** ob 15.00 (zimski čas)/16.00 poletni čas,
- **LJUBLJANA** (župnija Ljubljana - Črnuče) – po nedeljski znakovni sveti maši,
- **MARIBOR** (župnija Malečnik) – po nedeljski znakovni sveti maši,
- **NOVA GORICA: 2. sobota v mesecu:** 15.00 (zimski čas)/16.00 poletni čas,
- **PTUJ** (župnija Ptuj – sv. Ožbalt) – po sobotni znakovni sveti maši.

Pomembnejši nastopajoči krščanski prazniki v času: februar-avgust 2013

- **13. februarja** - pepelnica sredi in začetek postnega časa (40 dni),
- **23. marca** - materinski dan (liturgično),
- **24. marca** - cvetna nedelja (začetek velikega tedna),
- **28. marca** - veliki četrtek,
- **29. marca** - veliki petek,
- **30. marca** - velika sobota,
- **31. marca** - velika noč,
- **od 1. -31. maja** – Marijin mesec (šmarnična pobožnost),
- **9. maja** - Gospodov vnebohod (četrtek),
- **19. maja** - binkoštna nedelja,
- **26. maja** - nedelja Svete Trojice,
- **30. maja** - Sveto Rešnje Telo (četrtek),
- **4. junija** - sveti Filip Smaldone – god zavetnika PGNS,
- **7. junija** - Srce Jezusovo (petek),
- **15. avgusta** - veliki Šmaren (četrtek).

Pomembnejši dogodki v PGNS v času: marec-avgust 2013

- **3. marca** – po znakovni sveti maši in katehezi sestanek Pastoralnega sveta PCGN Maribor (2. seja),
- **31. marca ob 16.00 (nedelja)** - velikonočna znakovna sveta maša in srečanje gluhih in naglušnih v Ljubljani na Črnučah,
- **od 29. aprila do 1. maja** – tridnevno romanje tolmačev SZJ, gluhih in naglušnih ter svojcev v Medžugorje (Federacija BiH),
- **5. maja** - po znakovni sveti maši in katehezi sestanek Pastoralnega sveta PCGN Maribor (3. seja),

- **18. maja ob 17.00 (sobota)** – romanje gluhih in naglušnih Mariborske nadškofije na Ptujsko goro,
- **26. maja ob 17.00 (nedelja)** – romanje gluhih in naglušnih Ljubljanske nadškofije na Brezje,
- **1. junija (sobota)**– Filipova sobota in vseslovensko srečanje gluhih in naglušnih kristjanov Slovenije (kraj srečanja bo določen naknadno),
- **konec julija - začetek avgusta** - Karitasove počitnice za otroke (točen datum bo naknadno objavljen),
- **15. avgusta (četrtek)**– v dopoldanskem času znakovna sveta maša na Brezjah (somaševanje).

In še:

od 30. septembra do 05. oktobra (ponedeljek-petek) - družinski dnevi za gluhe, naglušne in svojce v Karitasovi Sončni hiši v Portorožu.

Uradne ure pisarne PGNS (Stare Črnuče 13, 1000 Ljubljana): vsak torek: 10.00 – 12.00. Če je na torek državni ali cerkveni prazniki PGNS nima uradnih ur!

A

*becede v več pisavah
(latinica, ročna abeceda, Suttonina abeceda)*

A			J			T		
B			K			U		
C			L			V		
Č			M			Z		
D			N			Ž		
E			O			W		
F			P			x		
G			R			y		
H			S			Q		
I			Š					

